

หอจดหมายเหตุสวนนันทา

หอจดหมายเหตุสวนนันทา

หอจดหมายเหตุสวนนันทา

บริเวณสวนสุนันทาแต่เดิมพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงตั้งพระทัยจะให้ป็นสวนป่าอันเป็นที่สงบเหมาะสำหรับพักผ่อนพระราชอิริยาบถตามแบบอย่างของพระราชวังเจ้านายราชวงศ์ในยุโรป อีกทั้งเพื่อทรงเตรียมไว้เป็นที่อาศัยสำหรับเจ้าจอมที่มีพระราชธิดาและที่ไม่มีพระราชโอรสและพระราชธิดาในกาลข้างหน้า

หอจดหมายเหตุสวนนันทา

การจัดสร้างสวนสุนันทาในครั้งนั้น เจ้าพระยายมราช (ปั้น สุขุม) เสนาบดีกระทรวงนครบาลเป็นผู้รับพระราชกระแสดำเนินการ พระยารพษ์พิพัฒน์ทำหน้าที่เกี่ยวกับถนนสะพาน ปลูกต้นไม้ ปลูกสร้างตำหนักและสะพานทำน้ำ พระพรหมบริรักษ์เป็นเจ้าหน้าที่จัดหาต้นไม้สำหรับปลูกทั่วไป มีการจ้างฝรั่งมาส่งกล้องกะบรีเวณ ทำแผนผัง และยังคงสภาพเป็นสวนป่าอยู่จนตลอดรัชกาล

ตำหนักพระวิมาดาเธอ

โดย...นันทนา สุรัสวดี

หอจดหมายเหตุสวนนันทา

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวพระองค์ได้ทรงรับเป็นพระราชธุระให้มีการก่อสร้างสวนสุนันทาและตำหนักต่าง ๆ ตามพระราชประสงค์เดิมในรัชกาลที่ 5 ต่อมาตั้งแต่ พ.ศ. 2454 โดยมีเจ้าพระยายมราชเป็นผู้อำนวยการสร้างตำหนัก พระยาประชากรกิจ-วิจารณ์ เป็นผู้ควบคุมงาน จนแล้วเสร็จใน พ.ศ. 2462 จนราว พ.ศ. 2464 พระวิมาดาเธอ กรมพระสุทธาสินีนาถ ปิยมหาราชปดิวรัดา พระอัครชายาในรัชกาลที่ 5 ซึ่งได้เสด็จไปประทับกับพระราชโอรสคือ เจ้าฟ้ากรมหลวงลพบุรีราเมศร์ ณ วังลดาวัลย์ ทรงประชวรด้วยโรคปัสสาวะหวาน ได้ทูลขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตต่อ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จมาประทับ ณ สวนสุนันทาและได้มีพระบรมวงศานุวงศ์ฝ่ายในและเจ้าจอมในรัชกาลที่ 5 ตามเสด็จพระวิมาดาเธอ เข้ามาในคราวเดียวกัน

หอจดหมายเหตุสวนนันทา ลักษณะทางสถาปัตยกรรม

ตำหนักพระวิมาดาเธอ เป็นที่ประทับของพระวิมาดาเธอกรมพระสุทธาสินีนาถฯ กับสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมขุนอุเทนเขตต์ดิยนาธิ พระราชธิดา เป็นตำหนักคึกแบบฝรั่งขนาดใหญ่ อยู่ในบริเวณสวนสุนันทา ซึ่งมีเนื้อที่ทั้งหมด 122 ไร่ มีโถงเขา ถูกลอง ต้นไม้ขนาดใหญ่ และมีตำหนักต่าง ๆ ตั้งเรียงรายอยู่ในบริเวณรวม 32 ตำหนัก แต่ละตำหนักมีบริเวณมากน้อยต่างกันไป

หอจดหมายเหตุสวนนันทา

การดำเนินการก่อสร้าง เริ่มด้วยต้นแบบที่นาย A. RIGASSI เป็นสถาปนิกเขียนต้นแบบตั้งแต่ปี พ.ศ. 2454 ภายใต้การดูแลรับผิดชอบของกรมวังนอก ฝ่ายก่อสร้าง เรียก

หม่อมพระตำหนักนี้ว่า "สวนสุนันทาวิลลา" มีผังอาคาร 4 แบบ คือ **หอจดหมายเหตุส่วนนั้นทา**

1. ตำหนักขนาดใหญ่สำหรับเจ้านายชั้นสูงประทับ
2. ตำหนักขนาดใหญ่สำหรับเจ้านาย 3 พระองค์
3. ตำหนักขนาดสำหรับเจ้านาย 2 พระองค์
4. ตำหนักสำหรับเจ้าจอม หลังละ 1 ท่าน

หลังจากนั้น ก็เริ่มมีการเขียนแบบสำหรับก่อสร้างแก้ไขปรับปรุงโดยกองสถาปัตยกรรม กรมศิลปากรเรื่อยมาจนถึง พ.ศ. 2468 โดยอาศัยต้นแบบเดิม

การก่อสร้างคงจะใช้เวลานานและเมื่อแล้วเสร็จก็คงมิได้มีการย้ายมาประทับในทันที เพราะปรากฏมีการซ่อมแซมก่อนที่จะเสด็จมาประทับ และเมื่อพระวิมาดาเธอฯ ประทับที่พระตำหนักแล้วก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงอาคารบางส่วน เช่น เติบียงหน้าตำหนักที่เป็นไม้เปลี่ยนเป็นตึก เพิ่มหน้ามุขใหญ่ 3 ด้าน โดยมีพระยานุรักษ์รัตนราชพัลลภ (สกุลไกรฤกษ์) เป็นผู้ควบคุมดูแลการก่อสร้าง

หอจดหมายเหตุส่วนนั้นทา

ระบบการก่อสร้างใช้ระบบผนังรับน้ำหนัก ทำให้มีผนังที่หนาและแข็งแรง โครงสร้างหลังเป็นไม้ บ้านหน้าต่างไม้บานเกร็ดที่เปิดรับลมได้ มีบานกระทุ้งภายใน นอกจากนี้ยังมีรายละเอียดการตกแต่งอีกมากอันแสดงให้เห็นถึงคุณค่าทางความงามของสถาปัตยกรรมในยุคหนึ่ง จึงสมควรที่จะอนุรักษ์ไว้เพื่อเป็นมรดกทางวัฒนธรรมและเป็นอนุสรณ์สถานให้ระลึกถึงความสำคัญและบทบาทของเจ้านายที่เคยประทับ ณ ที่แห่งนี้ ของช่วงเวลาหนึ่งในอดีตที่ผ่านมาของสวนสุนันทา □

หอจดหมายเหตุส่วนนั้นทา

หอจดหมายเหตุส่วนนั้นทา

ศูนย์วัฒนธรรมวิทยาลัยครูสวนสุนันทา ตั้งอยู่ที่อาคารสายสุทธานพผล (ตึก 28) ภายในบริเวณวิทยาลัยครูสวนสุนันทา อาคารหลังนี้เคยเป็นที่ประทับของ พระวิมาดาเธอ พระองค์เจ้าสายสวลีภิรมย์ กรมพระสุทธาสินีนาฏ ปิยมหาราชปดิวรัดิศา พระอรรคราชยาเธอในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว กับ

สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้านิภาทนต์ กรมขุนอุทองเขตราชดิยนาธิ พระราชธิดา มีรูปแบบอาคารเป็นอย่างตะวันตก สร้างขึ้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เดิมสร้างเป็นตำหนักไม้ทั้งหลัง ได้มีการเปลี่ยนแปลงเป็นตำหนักตึกในภายหลัง

หอจดหมายเหตุส่วนนั้นทา

ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม วิทยาลัยครูสวนสุนันทา มีผู้สนใจทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ขอศึกษาคูณานและขอเข้าชมความงามของตำหนักพระวิมาดาเธอ กรมพระสุทธาสินีนาฏฯ ซึ่งเป็นที่ตั้งสำนักงานของศูนย์ฯ สำหรับกิจกรรมของศูนย์ศิลปวัฒนธรรมในระหว่างเดือนมิถุนายน-กันยายน 2533 มีทั้งกิจกรรมที่ปฏิบัติตามโครงการประจำและโครงการพิเศษ ดังนี้

- 6 มิถุนายน 2533 จัดอบรมพัฒนาจิตตามโครงการเยาวชนวัฒนธรรมสัมพันธ์แก่นักศึกษาใหม่ จำนวนประมาณ 700 คน ในวันปฐมนิเทศ **หอจดหมายเหตุส่วนนั้นทา**
- 22 มิถุนายน 2533 กรรมการห้องสมุดแห่งชาติลาว จำนวน 5 คนเข้าเยี่ยมชมศูนย์ฯ
- 7 กรกฎาคม 2533 นำโคมพูทฤษฎาและวงดนตรีไทยไปร่วมกิจกรรมในวันอาสาฬหบูชา (ตามโครงการจัดกิจกรรมในวันสำคัญประจำปี) ซึ่งกรรมการศาสนาและสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติจัดขึ้น
- 24 กรกฎาคม 2533 มีอาจารย์มัธยมศึกษาพาชาวแคนาดา ทั้งหญิงชาย จำนวน 20 คน ขอเข้าชมกิจกรรมของศูนย์ฯ ทางศูนย์ฯ จึงจัดประกอบพิธีเจิมกุณลานของนักศึกษา ภาควิชานาฏศิลป์ เมื่อชมกิจการของศูนย์และการแสดงเสร็จสิ้นแล้ว **หอจดหมายเหตุส่วนนั้นทา**
- 3 สิงหาคม 2533 รองผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยสวิตเซอร์แลนด์ พร้อมครอบครัวจำนวน 4 คน ขอเข้าชมศูนย์ฯ โดยเป็นแขกต่างประเทศของท่านรองอธิบดีกรมการฝึกหัดครู ดร. วิจิตร จันทรากุล ท่านรองอธิการฝ่ายวิชาการ หัวหน้าภาควิชาภาษาต่างประเทศ และเลขานุการศูนย์ศิลปวัฒนธรรมให้การต้อนรับ

รายการอ้างอิง

ฉันทนา สุรัสวดี. (2533, พฤศจิกายน 1). ตำหนักพระวิมาดาเธอฯ. วารสารประชาสัมพันธ์
แก้วเจ้าจอม, 1(1), หน้า 6 - 7.

หอจดหมายเหตุสวนสุนันทา